

Uge 5 | Grammatik: Sammensatte ord

Fokus: Grammatik

Læringsmål: Styrker børnene i at kunne opdele ord i mindre dele, og sætte ord sammen af mindre dele.

Fokusord: *ord, dele op, dele, opdele, sætte sammen, sammensætte*

Introduktion til sammensatte ord: Grammatik er et fælles regelsæt for hvordan orddele kan føjes sammen til ord, og hvordan ord kan føjes sammen til sætninger. Kun hvis vi kender og følger disse regler, kan vi forstå hvad hinanden siger. Når vi danner og afkoder sammensatte ord, er vi fx nødt til at kende reglen om at den sidste del af sammensætningen bærer hovedbetydningen, mens den første del modificerer sidsteledet. Det vil fx sige at *hundekiks* er *kiks* til *hunde* (ikke *kiks* lavet af *hunde*) og *suppetallerken* er en *tallerken* til *suppe* (ikke *suppe* lavet af *tallerken*).

Materialer:

- Materiale 4 (udvælg 10-15 billeder)
- Aktivitetsark 5 til hvert barn

Ting med hjem:

Aktivitetsark 5. Opgaven går ud på at sammensætte to billeder så de tilsammen danner et nyt ord. Mon mor og far også kan komme i tanke om ord – eller selv kan danne nye ord – der er dannet af flere ord? Enten på dansk eller et andet sprog?

Præsenter børnene for eksempler på ord der sættes sammen til andre ord (fx *skole* og *taske* bliver til *skoletaske*). Prøv sammen at danne sammensatte ord (fx *fod+bold*) – også gerne fjollede ord (fx *hunde+prut* eller *prutte+hund*). Når du vurderer at børnene har en fornemmelse af hvad sammensatte ord er, kan I begynde legen.

Oste-sofa

Legen går ud på at børnene skal kunne afkode og danne sammensatte ord. Børnene sidder i en rundkreds. I midten af rundkredsen ligger en bunke illustrationer med billedsiden nedad. To børn rejser sig og trækker hver en illustration fra bunken og fortæller hvad der er på illustrationerne fx *en ost* og *en sofa*). Bagefter skal de to børn stille sig ved siden af hinanden og sætte deres to ord sammen, så de danner et sammensat ord (fx *ostesofa*). De skal nu forklare det sammensatte ords betydning (jo mærkeligere de sammensatte ord er, jo sjovere bliver legen). Hvilket ord dannes der? Hvad betyder ordet? Lad også de andre børn give deres bud på hvad en *ostesofa* er. Når dette er gjort, skal de samme to børn bytte plads, så der dannes et nyt ord (fx *sofaost*). Hvilket ord dannes der nu, og hvad betyder ordet nu?... Så er det to andre børns tur til at prøve. Lad også gerne børnene finde genstande i rummet, som de derefter sætter sammen med et billede fra bunken.